

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2017-692

20.11.2017

If Skadeforsikring NUF

Ulykke

Trafikkulykke - motorsyklist – forbikjøring - grovt uaktsomt? - fal. §§ 13-9 og 13-13.

En motorsyklist krasjet med en bil da han la seg ut i motgående kjørefelt i forbindelse med en forbikjøring. Tvist om forsikrede grovt uaktsomt hadde fremkalt forsikringstilfellet og i så fall om selskapet kunne avkorte utbetalingen med 25 %. Saken reiste også spørsmål om selskapet hadde varslet avkortning uten ugrunnet opphold, jf. fal. § 13-13. Nemnda var enig med sekretariatet i at selskapet kunne avkorte i erstatningen, men konkluderte med at avkortningsprosenten maksimalt burde settes til 20 %. Selskapet hadde gitt beskjed om sitt standpunkt uten ugrunnet opphold. Forsikrede ble gitt delvis medhold.

Saksfremstilling

Klager (f. 1970) var involvert i en trafikkulykke 21.6.16 kl. 14.30. I politiets uttrykningsrapport, skrevet av betjentene som ankom stedet kl. 14.39, er hendelsesforløpet oppsummert slik:

Ut fra forklaringene som har kommet frem er det et antatt hendelsesforløp. Mistenkte hadde kommet kjørende på K. i retning mot T. Fornærmede kom kjørende på k i retning mot L./L. Mistenkte hadde kjørt forbi noen personbiler etter rundkjøringen i L. Han kom opp bak lastebilen og lå tett opp mot denne. Han la seg ut i motgående. Uvisst om dette var for å hente sikt, eller om det var et forsøk på å kjøre forbi. I det han er over i motgående treffer han umiddelbart fornærmede.

Det fremgår at det var "delvis overskyet på det tidspunktet ulykken skjedde. Det var ikke motsol på K. hverken opp eller ned. Det var tørt og bar asfalt og mye trafikk begge veier".

Føreren av den møtende bilen uttalte i ambulansen:

... Hun kjørte i fartsgrensa. Hun er kjent på strekningen og syntes svingene på stedet er skumle, og vet at mange kjører fort der. Derfor kjører hun alltid rolig på stedet. Hun så plutselig en motorsykkel i sitt kjørefelt. ... I og med at motorsykkelen kom veldig plutselig, rakk hun ikke gjøre noe. Hun hadde blikket framover på veien idet motorsykkelen kom i hennes kjørefelt, og tenkte mye da hun så den.

... husker det var en lastebil på stedet som kjørte oppover. Hun snakket med en i lastebilen etter ulykken. Hun vet ikke nøyaktig hvor hun og motorsykkelen var i forhold til lastebilen da kollisjonen skjedde.

... tror at ulykken skjedde ifm. at motorsykkelen gjorde en forbikjøring. Dette tror hun fordi det ville vært rart om motorsykkelen kjørte i feil kjørefelt dersom det ikke var ifm. en forbikjøring.

På spørsmål om hva slags hastighet P. hadde da kollisjonen skjedde, svarte hun "50. Kanskje litt mindre".

Førerne av lastebilen som ble forsøkt forbikjørt, forklarte:

... Motorsykkelen hadde kjørt bak dem. Den hadde lagt seg over i motgående kjørefelt og forsøkt å kjøre forbi. Umiddelbart etter hadde de hørt et høyt smell. ... Kollisjonen hadde skjedd i personbilens kjørefelt.

Et vitne som kjørte varebil med henger, rett bak lastebilen, forklarte:

Vitnet forklarer at han kjørte oppover bakken da han så motorsykkelen bak seg i speilet. Foran vitne lå en trailer som kjørte sakte. Motorsykkelen kjørte forbi vitnet. ... Deretter ga motorsykkelen gass og begynte å

kjøre forbi lastebilen. Motorsykkelen kjørte rett ut på siden av lastebilen (jeg oppfattet det på vitnet som at motorsykkelen ikke hentet sikt før forbikjøringen startet. JCT).

Vitnet forklarte at kollisjonen skjedde idet motorsykkelen hadde kommet 2-3 meter forbi bakenden på lastebilen. ...

Samme vitne ble avhørt på ny over telefon 23.6.16:

... Vitne antok at lastebilen lå i ca. 35-40 km/t.

... Motorsyklisten lå da mellom vitne og lastebilen. Vitne husket at han tenkte at motorsyklisten lå for nærme lastebilen. Han antok at den lå ca. 3-4 meter bak lastebilen.

Motorsyklisten la seg deretter ut forbi bakenden på lastebilen. "Han prøvde ikke sakte først". Vitne mener at motorsyklisten kom ca. 2 meter forbi bakenden på lastebilen før den kolliderte i personbilen.

Kollisjonen skjedde i kjørefeltet til personbilen. Personbilen var på vei ned mot rundkjøringen. ... Han tror at motorsyklisten bare lå mellom han og lastebilen i omtrent 40-50 meter før den forsøkte å kjøre forbi.

"Alt skjedde veldig fort, bare på et par sekunder".

Av Statens vegvesens rapport til politiet fremgår:

Konklusjon

...

Fører av MC foretok en forbikjøring av et vogntog på vei opp fra L til T, og i motgående kjørebane var det en personbil på vei nedover som ble truffet av MC. Forbikjøringen antas ha foregått i et område hvor det er en svak høyrekurve, og sikten har i tillegg blitt delvis skult av forankjørende vogntog. Dette skapte en uoversiktlig situasjon, hvor det ikke anses forsvarlig å foreta en forbikjøring.

Det var ikke blod på eller i hjelmen og låsen fungerer som tiltenkt. Dette samsvarer med at låsen ikke har vært festet forsvarlig før ulykken.

Det er ikke funnet tekniske feil eller mangler ved kjøretøyene som kan ha sammenheng med ulykken. Vegens utforming og vegbane har ikke vært medvirkende årsak til ulykken.

Klager ble avhørt telefonisk 25.8.16:

... Dagen uhellet skjedde husker siktede ingenting av.

Siktede forklarer at han kjører denne vegen nesten hver dag. Siktede kjører denne vegen som oftest når han skal til og fra arbeid. Siktede forstår ikke hvordan uhellet kan ha skjedd men han forstår at han må ha gjort en feil som har ført til at ulykken skjedde.

...

Siktede sier ved gjennomlesing at det er mer korrekt og si at han er en forsiktig motorsyklist og ikke en dårlig motorsyklist. Siktede mener selv at han er en grei sjåfør i trafikken.

...

Siktede erkjenner ikke straffeskyld for å ha kjørt uaktsom med sin motorsykkel slik at han kolliderte med fornærmede sin bil. Dette fordi han ikke husker hva som har skjedd.

Det fremgår av legeerklæring 29.9.16 at klager hadde: 1) Hodeskade: Flere brudd i ansiktsskjelettet, fokal og mer diffus, spredt, hjerneblødning. 2) Åpent brudd i nedre del av lårbenet med affeksjon av kneleddet. 3) Karskade i nivå med bruddet. 4) Ankelbrudd venstre side. 5) 3 cm langt kutt på yttersiden av fotryggen. 6) Svært stinn og hoven i venstre legg. 7) Brudd i høyre tommel.

Det fremgår av legeerklæring 1.11.16 at "Sikker prognose (ikke kan) gis før minst 2 år etter skaden, så status i denne legeerklæring er midlertidig".

Klager har vedtatt forelegg for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd jf. § 3, og tap av retten til å føre førerkortpliktig motorvogn for en periode på ett år.

Selskapet mente klager hadde utvist grov uaktsomhet, og avkortet opprinnelig erstatningen med 30 %. Klager opplyste i en klage blant annet at "... ulykken skjedde når forbikjøringen skulle starte",

og at han sannsynligvis har kjørt ut i motgående kjørefelt, "for å se om det kom noen bil i mot". Avkortningen ble justert til 25 %.

Klager har anført at han ikke opptrådte grovt uaktsomt, men bare har utvist en dagligdags, unnskyldelig form for uaktsomhet. Det er da ikke grunnlag for avkortning i erstatningen etter forsikringsavtaleloven.

Etter vegoppmerkingen var det verken ulovlig eller fare forbundet med forbikjøring på den aktuelle strekningen, kun at sikten i utgangspunktet er kort. Lastebilen foran kjørte svært sakte i oppoverbakke. Det kan da verken vurderes som uforsvarlig eller grovt uaktsomt å kjøre forbi. Klager la seg ut i motgående kjørefelt for å få sikt før forbikjøringen, og det var da han ble truffet av bilen. Han la seg ut mot høyre i eget kjørefelt før hendelsen, og kunne da, siden veien svingte mot høyre, se vegbanene langt fremover, jf. illustrasjonstegning av 31.3.17. Ingen av vitnene har beskrevet hans kjøreatferd for øvrig som uaktsom, og han overholdt fartsgrensen. Føreren av bilen har uttalt at hun ikke observerte ham før kollisjonen, noe som taler for at ulykken inntraff akkurat i det han la seg ut. Det eneste han i en viss utstrekning kan bebreides for, er at han kunne sett seg bedre for før han la seg ut for å hente sikt. Dette forholdet kan ikke betegnes som grovt uaktsomt, men derimot som et øyeblikk med uoppmerksomhet som inntreffer i trafikken hver eneste dag.

Subsidiært er avkortningsprosenten for høy. Skyldgraden er lav og at han er påført alvorlig personskade. Den fakultative adgangen til å avkorte bør derfor ikke benyttes i dette tilfellet.

Selskapet har anført at forsikrede har utvist grov uaktsomhet. Risikoen ved bilkjøring tilsier generelt stor grad av aktsomhet, og aktsomhetskravet øker ved forbikjøring: Føreren må ha god oversikt og forholdene må ligge til rette for det, se FinKN 2016-403. Det foreligger en særlig aktsomhetsplikt ved forbikjøring i kø med flere biler, se AKN-2479. Kravet til aktsomhet øker ytterligere dersom man skal kjøre forbi bil med henger, jf. AKN-1966. Nemnda har lagt til grunn at det er viktig at forbikjøring ikke påbegynnes med mindre føreren har god oversikt over veibanen og det er klart at det ikke kommer biler imot som medfører risiko for kollisjon, se AKN-1959 og AKN-1529. I denne saken må det anses dokumentert at det dreide seg om en forbikjøring, og klager kan ikke høres med at han la seg ut i motgående kjørefelt for å hente sikt forut for en forbikjøring. Det vises til at det av vitneforklaringen til føreren av varebilen fremgår at klager kjørte ca. 2 meter forbi bakenden av vogntoget før kollisjonen inntraff. Han foretok altså forbikjøring på vei med kurvatur, og hvor sikten fremover ble ansett som for kort til vanlig forbikjøring, ref. veimerking med gul varsellinje. Vogntogets plassering i veibanen medførte at sikten fremover ble blokkert, slik at kjøretøy i motgående kjørefelt ikke var synlig for klager. Det fremstår da som et markert avvik fra forsvarlig handlemåte å gjennomføre en forbikjøring, også tatt i betraktning at skadepotensialet var stort. Fører av kjøretøy som kom i motgående kjørefelt kan ikke klandres for ulykken, slik at skaden som oppstod må i sin helhet tilskrives klagers handling.

Avkortningsprosenten er ikke for høy, og må anses å være i tråd med nemndas praksis, jf. bl.a. FinKN-2009-111 og FinKN-2011-023. Når det konstateres simpel uaktsomhet hos fører, gis det avkortning i den størrelsesorden som er anvendt i saken. I tilfelle grov uaktsomhet skulle det således være grunnlag for en høyere avkortning. Når selskapet likevel velger å legge seg i det "avkortnings-sjikt" som anvendes på uaktsomme førere, har dette sammenheng med at klager pådro seg en alvorlig skade.

Sekretariatets avgjørelse:

Nemndas sekretariat avgjorde saken 5.9.17 i medhold av delegert avgjørelsesmyndighet, jf. lov om klageorganer for forbrukersaker § 22, jf. pkt. 11 i saksbehandlingsreglene. Klager fikk ikke medhold i klagen.

Sekretariatet viste til at det må foreligge et "markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte" for at en handling eller unnlatelse skal anses som grovt uaktsom, jf. Rt. 1989 s. 1318. Det er selskapet som må sannsynliggjøre at vilkårene for avkortning er oppfylt, og det er i utgangspunktet tilstrekkelig med alminnelig sannsynlighetsovervekt, jf. HR-2016-2579-A. Det ble videre vist til at nemnda tidligere har lagt til grunn et krav om stor grad av aktsomhet ved forbikjøring, og at slik kjøring bare kan gjennomføres om man har god oversikt og farten holdes innenfor fartsgrensen, jf. FinKN 2012-504, FKN 2009-111 og AKN-1529.

Sekretariatet la til grunn at vilkårene for avkortning var oppfylt, ettersom klager kjørte over i motsatt kjørefelt uten tilstrekkelig oversikt over bilene i motgående kjørefelt, samt at det var stor fare for omfattende materielle skader og personskaade.

Sekretariatet la videre til grunn at selskapets avkortning på 25 % syntes å være i henhold til tidligere nemndspraksis, jf. blant annet FinKN 2012-504, FinKN-2011-023, FKN 2009-111, AKN-2437 og AKN-1529. Sekretariatet åpnet for en ny vurdering av avkortningsgraden, dersom det på et senere tidspunkt blir dokumentert at hendelsen har medført et stort varig skadeomfang, sml. nemndas avgjørelse 2017-228.

Forsikrede påklaget avgjørelsen til nemnda, jf. tredje ledd i samme punkt i saksbehandlingsreglene. Det er ikke lagt frem ny dokumentasjon av betydning for nemndas avgjørelse, men forsikrede har anført at selskapet har gitt beskjed for sent om at det vil gjøre gjeldende fal. § 13-2, jf. § 13-13 første ledd annet punktum.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Nemnda har ikke noe å bemerke til sekretariatets konklusjon om at grunnlaget for avkortning er oppfylt, men mener at avkortningsprosenten i lys av forsikredes skader maksimalt bør settes til 20 %, jf. Fal. § 13-9 første ledd siste punktum.

Nemnda er ikke enig med forsikrede i at selskapet ikke ga beskjed om det mener seg delvis fri for ansvar uten ugrunnet opphold, jf. fal. § 13-13 første ledd annet punktum. Selskapet mottok sakens komplette politidokumenter 23.11.16 og beskjed om avkortning ble sendt forsikrede 3.12.16.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Forsikrede gis delvis medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Ingrid Smedsrud (nestleder), Hege Opheim (nøytralt oppnevnt medlem), Mildrid Felland (selskapsrepresentant), Lise Karlsen (selskapsrepresentant), Paal Bjønness (forbrukerrepresentant) og Ingebjørg Kiil (forbrukerrepresentant).